

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **K. M.,** proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, ve věci kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 5. 2005, č. j. 60 Az 15/2005 - 24,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále označována jako „stěžovatelka“) nadepsaný rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 1. 2005, č. j. OAM-23VL-07-11-2005. Rozhodnutím správního orgánu byla její žádost o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Stěžovatelka ve své kasační stížnosti namítá, že žalovaný pochybil, když se vůbec nezabýval možností vztáhnout na osobu stěžovatelky některou z překážek vycestování ve smyslu ust. § 91 zákona o azylu. Stěžovatelka v průběhu azylového řízení jednoznačně projevila obavy z případného návratu do země původu a specifikovala jejich důvody. Azylové řízení dle tvrzení stěžovatelky neproběhlo plně v souladu s čl. 33 Ženevské úmluvy o právním

postavení uprchlíků (princip „non refoulment“), protože nebylo vůbec zkoumáno, zda stěžovatelce hrozí v případě návratu jednání popsané v tomto článku. Stát je pak dle stěžovatelky povinen posoudit existenci těchto okolností vždy, bez ohledu na to, zda tyto obavy dotčená osoba explicitně vyjádří či nikoliv. Stěžovatelka dále uvádí, že totéž platí i ve vztahu k čl. 3 Úmluvy proti mučení ani jinému krutému či nelidskému či ponižujícímu zacházení. Stěžovatelka dále konstatuje, že ani tato úmluva a ani zákon o azylu nevyžadují po dotyčném cizinci explicitní vyjádření obav z mučení jako nutné podmínky k prozkoumání hrozby mučení, naopak, tuto povinnost má žalovaný i v tomto případě ex-officio. Vzhledem k výše uvedenému stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Současně v rámci kasační stížnosti požádala stěžovatelka o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Dále uvádí, že pro řízení o kasační stížnosti odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Uvádí, že pokud byla žádost o azyl zamítnuta jako zjevně neodůvodněná, je výrok o překážce vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu nadbytečný. Z těchto důvodů pak žalovaný navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Ze správního spisu žalovaného Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu podala stěžovatelka dne 6. 1. 2005 a pohovor k tomuto návrhu s ním byl proveden dne 12. 1. 2005. Stěžovatelka v návrhu na zahájení řízení uvedla, že posledních 6 let nemá zaměstnání. Po výměně vedení Ministerstva statistiky byla propuštěna. Dále tvrdila, že neměla prostředky na živobytí, přijela do České republiky na pozvání své sestry, která je občankou ČR. Konstatovala, že nemá proč se vrátit do Arménie, vízum jí zde neprodlouží, proto žádá o azyl. Ve vlastnoručně psaném prohlášení doplnila, že se obává jednání přítelkyně, za jejíž úvěr se zaručila bance částí bytu. Tato přítelkyně zde měla pobývat měsíc na pozvání její sestry, avšak když se jí nepodařilo prodloužit vízum, odjela a pohrozila, že půjčku neuhradí. Ve výše uvedeném pohovoru pak stěžovatelka tyto důvody potvrdila.

Krajský soud se ve svém rozsudku ztotožnil se skutkovými i právními závěry žalovaného vyslovenými v žalobou napadeném správním rozhodnutí. Krajský soud ve svém rozhodnutí konstatoval, že správní orgán před vydáním rozhodnutí o žádosti stěžovatelky o udělení azylu si opatřil potřebné podklady pro rozhodnutí a spolehlivě zjistil skutkový stav, v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl podrobně, ze kterých skutečností vycházel, a podle kterých právních předpisů rozhodoval. Krajský soud dále potvrdil, že důvody, které stěžovatelka uvedla, jsou sice z jejího pohledu zřejmě závažné, ale nejsou podřaditelné pod žádný z důvodů vymezených v § 12 zákona o azylu, a tudíž žalovaný nepochybil, když její žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. zák. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“) přípustná a podle jejího obsahu je v ní namítán důvod odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť stěžovatelka namítá, že žalovaný a posléze krajský soud nesprávně aplikovali ustanovení § 91 zákona o azylu [§ 103 odst. 1

písm. a) s. ř. s.]. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že tato není důvodná.

Nejvyšší správní soud se dále zabýval námitkou stěžovatelky ohledně nesprávného právního posouzení její žádosti, tj., že žalovaný a posléze krajský soud nesprávně aplikovali ustanovení § 91 zákona o azylu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].

Žalovaný nepochybil, když neposuzoval zda se na stěžovatelku nevztahuje překážka vycestování, neboť správní orgán není povinen rozhodnout o překážce vycestování, jestliže byla žádost o azyl zamítnuta podle § 16 zákona o azylu. Pouze v případě udělení či neudělení azylu v režimu § 12, § 13 a § 14 téhož zákona je ve smyslu § 28 zákona o azylu obligatorní částí rozhodnutí konstatování, zda se na cizince vztahuje překážka vycestování (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2004, č. j. 2 Azs 147/2004 - 41, srov. dále rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 5 Azs 230/2004 - 45, oboje dostupné na www.nssoud.cz).

K namítanému porušení článku 33 odst. 1 Ženevské úmluvy pak Nejvyšší správní soud uvádí: Pokud by hrozilo vyhoštění osoby, u níž by nebyla zkoumána přítomnost překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu; jednalo by se však přitom o uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy, kterému by hrozily neblahé následky zakotvené v čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy, musela by být přednostně aplikována Ženevská úmluva a taková osoba by v konkrétním případě nesměla být vyhoštěna či jiným způsobem vrácena, neboť by to vedlo k porušení mezinárodních závazků ČR rozpornému ze své povahy i s čl. 1 odst. 2 Ústavy.

Stát však není povinen posoudit existenci okolností uvedených v tomto ustanovení vždy u každého žadatele o azyl. Toto ustanovení je vymezeno nejen skutkově okolnostmi, jejichž nastání hrozí v případě navrácení či vyhoštění, ale je vymezeno také osobně, když se vztahuje pouze na uprchlíky. Nelze přitom tvrdit, že uprchlíkem je automaticky každý žadatel o azyl. Zatímco status žadatele o azyl je dán především volním aktem konkrétní osoby, která se rozhodne o azyl požádat, a status azylanta, tedy osoby, jíž byl azyl státem udělen, je dán především volním aktem státu, jak se odráží v zákonné úpravě azylu a realizaci

této úpravy orgány veřejné moci; status uprchlíka je dán objektivním stavem, který může být státem již pouze rozpoznán a deklarován. Státy, které jsou signatáři Ženevské úmluvy, jsou pak zavázány k tomu, aby tento status uznaly u těch osob, které spadají pod vymezení definice uprchlíka, která je obsažena v čl. 1 písm. A odst. 2 této Úmluvy. Podle tohoto ustanovení, v jeho znění po zmírnění definičních podmínek zakotveném Protokolem z roku 1967, je uprchlíkem osoba, která *„se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti.“*

Smyslem Ženevské úmluvy jako celku je zakotvit pro uprchlíky určitá práva, ostatně i podle preambule k této úmluvě je jedním z jejích smyslů *„zajistit uprchlíkům co největší možnost užívat těchto základních práv a svobod“*. Mezi tato práva nepatří sice právo na udělení azylu, patří mezi ně však právo na uplatnění „non-refoulement“, i to se však vztahuje právě a pouze na uprchlíky ve smyslu výše citované definice. Je sice pravda, že si lze představit situace, kdy i osoba, jejíž žádost o azyl bude zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle některého z písmen § 16 odst. 1 českého zákona o azylu, bude moci být označena za uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy, v nyní posuzovaném případě tomu tak však zjevně není.

Za takové situace, kdy stěžovatelka neuváděla žádné důvody nasvědčující, že by mohla být uprchlíkem, tak žalovaný nepochybil, pokud se nezabýval možností, že by jím být mohla a tedy, že by se na ni mohla vztahovat Ženevská úmluva včetně svého čl. 33 odst. 1 a že by mohlo protiřečit mezinárodním závazkům ČR vyplývajícím z této úmluvy vydat ji zpět do její země původu. Nic navíc nenaznačovalo ani tomu, že by stěžovatelka po svém návratu mohla být vystavena skutečnostem uvedeným v čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy a přezkoumání její situace pohledem tohoto ustanovení by tak bylo zjevně nadbytečné a žalovaný postupoval správně, pokud se ke shledání překážky vycestování, jež je odrazem tohoto ustanovení v českém vnitrostátním právu, nijak nevyjadřoval. Lze se tak sice ztotožnit s názorem o aplikační přednosti čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy před § 91 zákona o azylu, pokud by došlo k jejich rozporu, nicméně pokud je zjevné, že konkrétní žadatel o azyl nemůže být uprchlíkem, typicky proto, že neuvádí žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování, není k takové aplikační přednosti důvod, neboť na takovou osobu čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy nedopadá.

Jak uvádí sama stěžovatelka, obdobnou argumentaci lze aplikovat i na čl. 3 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení. Pro použití této Úmluvy přednostně před vnitrostátním právem sice stěžovatelka nemusí spadat do definice uprchlíka podle Ženevské úmluvy, přezkoumání její situace pohledem této úmluvy by ovšem bylo zjevně nadbytečné, když ani zde nic nenasvědčovalo, že by jí hrozilo ve smyslu tohoto článku vypovězení, vrácení či vydání do státu, kde jsou *„vážné důvody se domnívat, že by jí v něm hrozilo nebezpečí mučení.“* Ani v tomto směru stěžovatelka během soudního ani správního řízení nic netvrdila. Jak z protokolu k pohovoru, který s ní byl k její žádosti o azyl veden Nejvyšší správní soud zjistil, stěžovatelka na otázku, co by se stalo v případě jejího návratu do vlasti odpověděla: „*Když se nyní vrátím, musela bych se zabývat dluhem, pokud by přítelkyně odmítla platit, nemám ale z čeho.“* Lze tak shrnout, že v daném případě neprotiřečil postup žalovaného výše uvedeným mezinárodním závazkům ČR a že jeho postup, tedy neposouzení překážky

vycestování, lze shledat souladným s českým právem i těmito závazky (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 8. 2005, č. j. 2 Azs 343/2004 - 56, www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění žádného z důvodů kasační stížnosti uplatňovaných stěžovatelkou. Kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Žalovanému proto nepřísluší právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 4 in fine ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. listopadu 2005

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu